

ทักษิณพรวร

T H A K S I N A W A T

เราควรถามตัวเองว่า
 เราเกิดมาทำไม
 เรามีชีวิตอยู่เพื่ออะไร
 สิ่งที่ดีที่สุด
 ที่เราควรทำคืออะไร
 และเราได้กระทำสิ่งนั้น
 แล้วหรือยัง

WE SHOULD ASK OURSELVES
 THAT "WHY WE WERE BORN,
 WHAT WE LIVE FOR,
 WHAT IS THE BEST THING
 WE SHOULD DO,
 AND HAVE WE DONE
 THAT YET?"

ศาสตราจารย์ดร.เกษียร เตชะพีระ
 (หลวงพ่อบัณฑิตนักปราชญ์)

Rama IX Art Museum Foundation

ทักษิณาวรรต
 T H A K S I N A W A T

วันที่ ๑๘ มีนาคม - ๗ เมษายน ๒๕๔๗

ณ โรงแรมทริปเปิ้ล ทู ซิลอม บุติก

On March 18th - April 7th, 2004.

AT Triple Two Boutique Hotel, Silom Rd. Bangkok

รายได้ส่วนหนึ่งสมทบทุนโครงการจัดสร้างโรงพยาบาลวิบูลย์ ๑๖๖ ปีแห่งการแพทย์

Rama IX Art Museum Foundation

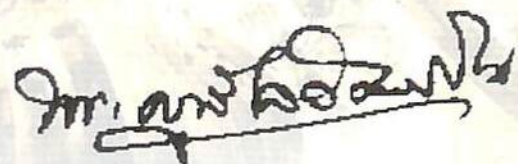
คนไหว้พระ เท่าไร ไม่ถูกพระ
ไหว้เปะปะ พระประดิษฐ์ อัฐูปูนปั้น
ใจกระຈ้าง แจ้งธรรม ที่สำคัญ พระ
จะพลัน พบได้ ในใจเรา

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์
กวีรัตนโกสินทร์
ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

อายุของมนุษย์มีจำกัด แต่คุณสมบัติของมนุษย์ไม่จำกัด
ด้วยคุณสมบัติถ่ายทอดสู่คนยุคแล้วยุคเล่าได้ด้วยพลังสร้างสรรค์
จากจิตวิญญาณของผู้รักงานศิลปะ กลุ่มทักษิณาวรรตได้อุทิศ
ชีวิตเพื่องานศิลปะ จนเกิดยุคสู่ยุค และรวมทุกยุค ทุกชั้นงานที่
สรรค์สร้าง คือจิตวิญญาณสู่สันติสุข นี่คือนิยามสมบัติที่แท้จริง
ของมนุษย์

ธรรม พร เมตตา

(พระครูสีลวัฒนาภิรม)

เจ้าอาวาสวัดปัญญาบันฑาทาม อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี

สาร

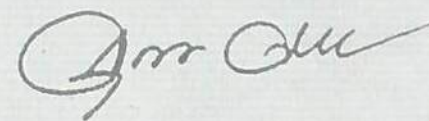
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ท่ามกลางบริบทที่มีความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
ของโลกปัจจุบัน ได้เอื้อประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตเป็นอย่างยิ่ง ความก้าวหน้าทางวัตถุเหล่านี้เป็นสิ่งจำเป็นที่เรา
ปฏิเสธไม่ได้ อย่างไรก็ตาม ในขณะที่เราใช้ชีวิตอยู่กับวัตถุเหล่านี้ พึงตระหนักว่า ชีวิตยังมีอีกด้านที่มีความสำคัญเทียม
เท่ากัน หรือมากกว่าอีกด้านของชีวิต ที่กล่าวนี้คือ จิตใจ

ในการพัฒนาสังคมอันมีจุดมุ่งหมายเพื่อชีวิตที่ดีกว่า ย่อมถือว่าการพัฒนาจิตใจเป็นสิ่งที่ต้องกระทำควบคู่
กันไปกับการพัฒนาด้านอื่นๆ นอกจากการศึกษา การเรียนรู้ทางวัฒนธรรมประเพณี และคำสอนทางศาสนาที่บำรุงจิตใจแล้ว
ยังมีศิลปะซึ่งช่วยหล่อหลอมจิตใจและอารมณ์ความรู้สึกของทั้งผู้สร้างและผู้เสพให้งดงามละเมียดละไมขึ้น ยิ่งถ้าเป็น
งานศิลปะที่กลั่นกรองออกมาจากจิตใจ ย่อมถ่ายทอดให้เราได้รับรู้ถึง อารมณ์และความรู้สึกที่แสดงออกอย่างประณีต ละเอียดอ่อน
ผสมผสานกับจินตนาการอันงดงาม เมื่อมนุษย์สามารถแสดงความคิดและความรู้สึกอันดีงามออกมาได้ด้วยงานศิลปะเช่นนี้
นับเป็นผลิตผลที่ควรแก่การภาคภูมิใจ

เป็นที่น่ายินดีที่ศิลปินอิสระกลุ่มหนึ่งของไทยได้รวมตัวกัน เพื่อสร้างและเผยแพร่ผลงานจากความคิดสร้างสรรค์
ในรูปแบบนิทรรศการร่วมสมัยในศตวรรษที่ ๒๑ ภายใต้ชื่อ “ทักษิณาวรรต” งานเหล่านี้ได้หล่อหลอมความคิด จิตใจ
และปัญญาเข้าด้วยกัน และถ่ายทอดออกมาในรูปของศิลปะไทยที่สอดแทรกกลิ่นอายของธรรม บ่งบอกความหมายที่มีนัย
สำคัญต่อการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายในวิถีชีวิตแบบไทย เจตนารมณ์ของการสร้างสรรค์อันมีจุดมุ่งหมายที่ดี ทั้งเนื้อหา
และรูปแบบที่สืบทอดเอกลักษณ์ประจำชาติเช่นนี้ นับว่ามีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคมไทยปัจจุบัน

ผมขอแสดงความยินดีและภาคภูมิใจในกุศลเจตนาของศิลปินทั้ง ๗ ท่านที่ได้ร่วมแรงร่วมใจสืบทอดและ
ดำรงไว้ในเอกลักษณ์ศิลปกรรมของชาติ และขออำนาจพรให้การจัดงาน นิทรรศการในครั้งนี้ประสบความสำเร็จสมดังเจตนารมณ์
และส่งผลดีต่อการศิลปะต่อไป

(น.พ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ลี)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

สาร

กรรมการผู้อำนวยการโรงแรมนารายณ์และโรงแรมทริปเปิล ทู สิลม บูดิค

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี บุรพาจารย์แห่งวิชาศิลปะสมัยใหม่ของเมืองไทย ได้กล่าวเป็นคำขวัญสำหรับงานศิลปะว่า “ชีวิตนั้นสั้น ศิลปะนั้นยืนยาว” คำดังกล่าวนี้ ย่อมเป็นที่เข้าใจกันว่า อายุของคนๆหนึ่ง มีได้ยืนยาวไปเท่าไรนัก แต่งานที่ได้สร้างสรรค์ไว้ย่อมดำรงอยู่ต่อไป ยิ่งงานนั้นมีค่าเท่าใด ความยืนยาวของชีวิตงานก็จะคงอยู่ในโลก และยังคงอยู่ในความทรงจำของคนรุ่นต่อไปได้นานเท่านั้น

เช่นเดียวกับงานนิทรรศการศิลปกรรมไทยร่วมสมัยศตวรรษที่ ๒๑ “ทักษิณาวรรต” ที่ได้จัดขึ้นในครั้งนี้ นับเป็นความตั้งใจอปรกับความมุ่งมั่นของศิลปินทั้ง ๗ ท่าน ในอันที่จะสร้างงานศิลปะที่มีคุณค่าขึ้น นอกเหนือไปจากความงามในเชิงศิลปะสมัยใหม่อันเกิดขึ้นจากฝีมือที่ฝึกฝนมาของศิลปินแต่ละท่านแล้ว งานเหล่านี้ยังได้ถูกรังสรรค์ขึ้นมาจากวิถีแห่งพุทธปัญญา ทั้งสองส่วนนี้เมื่อได้นำมาหล่อหลอมเข้าด้วยกัน จึงได้กลายเป็นผลงานที่ปรากฏอยู่

การที่ศิลปินทุกท่านได้สร้างงานเช่นนี้ขึ้น ย่อมแสดงถึงเจตนาที่ดีในอันที่จะสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมทางความคิดของชาติ ให้เป็นที่ประจักษ์แก่ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่ได้มาเยือน และได้สัมผัสกับวิถีแห่งความเป็นไทย นอกจากคุณค่าทางศิลปะและทางปัญญาที่ปรากฏอยู่ในผลงานเหล่านี้แล้ว ยังอาจกล่าวได้ว่า ผลงานนี้ย่อมจะเป็นที่นิยมนับถวายเป็นแบบอย่างที่ดีของการสร้างงานศิลปะต่อไป

ฝ่ายบริหารโรงแรมทริปเปิล ทู สิลม บูดิค รู้สึกเป็นเกียรติอย่างยิ่งที่ น.พ.สุรพงษ์ สืบวงศ์ดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้สละเวลามาเป็นประธานในพิธีเปิดนิทรรศการในครั้งนี้ ซึ่งจักเป็นการช่วยสานฝันให้ศิลปินในการเป็นตัวแทนของยุคสมัยให้สัมฤทธิ์ผล และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับการสานสร้าง “โรงแรมสรรพทางวิญญาณ วัดปัญญานันทาราม จ.ปทุมธานี” อันจะเป็นประโยชน์มหาศาลแก่คนในรุ่นนี้และอนุชนรุ่นหลังต่อไป

ท้ายสุดนี้ ใคร่ขอกราบขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนสื่อมวลชนที่ได้ให้การสนับสนุนในการจัดงานในครั้งนี้ จนประสบความสำเร็จสมดังเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งไว้ทุกประการ

(พิเชษฐ นิธิวาสิน)

กรรมการผู้อำนวยการ

โรงแรมนารายณ์และโรงแรมทริปเปิล ทู สิลม บูดิค

๒๒๒
TRIPLE TWO SILOM

ทักษิณาวรรต

สรณิพนธ์พุทธทาสภิกขุ ว่าด้วย

ศิลปะและสุนทรียภาพทางจิตวิญญาณ

มหรสพทางวิญญาณ๑

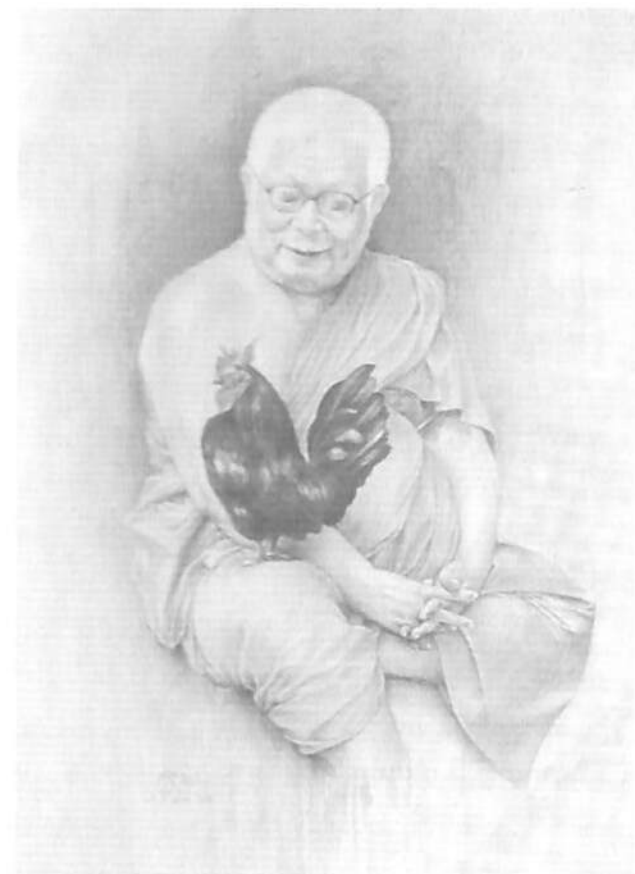
รูปโครงของมหรสพอันเป็นประโยชน์

ที่นี้เพื่อจะให้เป็นการมองดูอย่างทั่วถึง ก็ขอพูดถึงรูปโครงของสิ่งที่เรียกว่ามหรสพ พอเป็นเครื่องสังเกตแล้วจะแบ่งสิ่งประเล้าประโลมใจหรือมหรสพนี้ ออกเป็น ๒ ประเภทคือ มหรสพตามธรรมดา นี้อย่างหนึ่ง มหรสพทางวิญญาณ อันสูงสุดนี้อย่างหนึ่ง ถ้าเยาวชนของเราเข้าใจสิ่งนี้อย่างถูกต้อง จะเป็นประโยชน์ จะเป็นบุญกุศลอย่างยิ่งแก่เยาวชนนั่นเอง และแก่มนุษยทั้งโลกด้วย

มหรสพประเภทที่หนึ่ง เมื่อพูดถึง มหรสพตามธรรมดา.

เราจะมองเห็นว่า มันมีอย่างนี้ คือ มหรสพตามปกติ มันก็ ควรจะมี เพราะมันเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งอย่างหนึ่งสำหรับชีวิต เพื่อจะให้เกิดการกระตุ้น ให้เกิดความสดชื่น รื่นเริง ซึ่งบรรพบุรุษของเราก็ได้ใช้มาแล้วอย่างถูกต้องดนตรีหรือเพลงเหล่านี้ ก็ได้ใช้แม้แต่ในโบสถ์ เมื่อมันยังบริสุทธิ์อยู่ มันใช้ในโบสถ์ หรือบางที่มันจะใช้ในโบสถ์มาก่อน แล้วเพิ่งค่อยออกมานอกโบสถ์ มาเป็นของชาวบ้าน อย่างนี้ก็มีคนคิดว่ามีเหตุผลอยู่ด้วยเหมือนกัน โบสถ์ในประเทศอินเดีย ของฝ่ายฮินดูก็ยังใช้ดนตรี ที่เข้ากันได้กับบทสวด ที่สวดให้คนฟังตลอดวันตลอดคืนอย่างนี้เป็นต้น

ฉะนั้น สิ่งประเล้าประโลมใจ จะเป็นดนตรีหรือเพลง หรืออะไรที่มันบริสุทธิ์ เป็นศิลปบริสุทธิ์ ก็เรียกว่าจำเป็น แก่ชีวิต คือมากไปกว่าที่จะเรียกว่า เป็นประโยชน์ เราจะ

ใช้คำว่า “จำเป็นแก่ชีวิต” มิฉะนั้นชีวิตมันก็จะไม่กระปรี้กระเปร่าหรือสดชื่น มันคล้ายๆกับว่า มันขาดอาหารอยู่อย่างหนึ่ง แม้ว่ามันจะได้อาหารหลายๆอย่างแล้วก็ตามนี้เราเรียกว่ามหรสพตามปกติที่จำเป็นแก่ชีวิต

ที่นี้ก็มีมหรสพอย่างอื่น จะใช้คำหยาบก็เรียกว่า มหรสพฆูตผีปีศาจ มหรสพที่ทำให้มันเมา และเสพติดแห่งยุคปัจจุบัน ซึ่งกำลังท่วมท้นไปหมด มหรสพที่ทำให้เด็กวัยรุ่น ทั้งเด็กชายและเด็กหญิงเสียหายหมดในทางจิตใจ มันมีมากจนหลักไม่ไหว มหรสพฆูตผีปีศาจนี้ ตามไปรุกรานในที่ทุกหวัระแห่ง ทั้งกลาง วันทั้งกลางคืน กระทั่ง

ทักษิณาวรรต

ในมุ้ง ก็เปิดวิทยุหรือ โทรทัศน์ดูได้ ซึ่งเมื่อก่อนมันทำไม่ได้ สมัยโบราณ เมื่อไม่มีสื่อสารประเภทวิทยุหรือ โทรทัศน์อย่างนี้ มหรสพมันจะขาดอย่างนี้ไม่ได้ มันมีการแสดงเป็นครั้งเป็นคราว ที่นั่นที่นั่นหลายๆครั้ง แล้วก็ต้องไปดู แล้วมันก็ยังบริสุทธิ์อยู่ เดียวนี้มันมีการสื่อสาร วิทยุหรือ โทรทัศน์ ทำให้มหรสพติดตามไปทั่วทุกหัวระแหง ทุกหน ทุกแห่ง ทุกเวลา แล้วเขาก็เห็นแก่กำไร เลยใช้อันนี้เป็นเครื่องมืออมเมาประชาชน จนนิสัยใจคอของลูกเด็กๆของเรา ผิดกันไปเป็นคนละคนกับยุคโบราณเลยเรียกว่า มหรสพ ญัตติปีศาจกำลังระบด ไม่มีที่หลบหลีกในโลกนี้

ที่มหรสพที่มีความหมายมากอีกอย่างหนึ่ง คือ มหรสพที่ทำลายสติปัญญาอย่างถูกต้องของมนุษย์เรา ระวางให้ตี ขอบภัย ขอให้อาดมาพูดตรงๆ แล้วไม่ถือว่า กระทบกระเทือนใคร คือมันมีมหรสพชนิดหนึ่ง ซึ่งทำลาย สติปัญญาของลูกเด็กๆเหลลกรานหมด แล้วก็อย่างสุภาพด้วย นี่ก็คืออนาจารที่ถูกเข้าใจว่าเป็นศิลปะ นี่ก็กำลังมีมากขึ้นๆ

สิ่งที่ถือกันว่าเป็นอนาจาร เมื่อสัก ๓๐ ปีมาก่อนนั้น เดียวนี้ กลายเป็นศิลปะแล้ว เพราะสิ่งที่ป็นอนาจารอย่าง ยิ่งๆ ก็จะถูกจัดไว้ว่าเป็นศิลปะ มากขึ้นไปอีกในอนาคต นี่ เราเรียกว่า มหรสพที่ทำลายสติปัญญาของมนุษย์ในยุค ปัจจุบัน อย่าให้ออาดมาออกชื่อสิ่งเหล่านั้นเลย พูดเป็นรวมๆ ไปว่า ภาพยนตร์ก็ดี ระบายรำฟ้อนก็ดี เดินรำอะไรก็ดี ระวาง ให้ตี มันกำลังถูกเข้าใจผิดเห็นเป็นของดี ทั้งที่มันทำลาย สติปัญญา หรือว่าสติชาตญาณอันบริสุทธิ์ของมนุษย์ แล้วมันโน้มไปในทางเลวทางต่ำ

นี่เรียกว่ามหรสพตามธรรมดา ที่กำลังมีอยู่จริง มันก็ เป็นปัญหาแก่เยาวชน แล้วก็ถูกมองข้ามเสีย

ที่นี้ มหรสพประเภทที่สอง เรียกว่า มหรสพทาง วิทยุญาณ

ที่พูดนี้ไม่ใช่โฆษณาโรงหนังของเรา ว่า “มหรสพทาง วิทยุญาณ” มันเป็นความหมายที่กว้าง คือสิ่งประเล้าประโลม ใจในทางวิทยุญาณ

สิ่งแรกที่สุด ก็จะต้องระบุถึงธรรมะ หรือ พระธรรม ธรรมะหรือพระธรรมนี้ เมื่อไม่เข้าถึงก็แล้วไป แต่ถ้าเข้าถึง จริงๆ แล้วจะเป็นมหรสพ คือ สิ่งประเล้าประโลมใจอย่างยิ่ง สำหรับมนุษย์ผู้นั้น

ถ้าไม่เชื่อ ก็ขอให้พยายามทำตนให้เข้าถึงธรรมะดู เข้า ถึงธรรมะจริงแล้ว ได้รับรสของธรรมะนั้นอยู่ ก็จะเสวยสุขที่ เกิดจากธรรมะนั้นอยู่ นั่นจะเป็นสิ่งประเล้าประโลมใจ สูงสุด ยิ่งกว่าสิ่งใด เท่าที่มนุษย์จะทำได้ จะค้นหามาได้

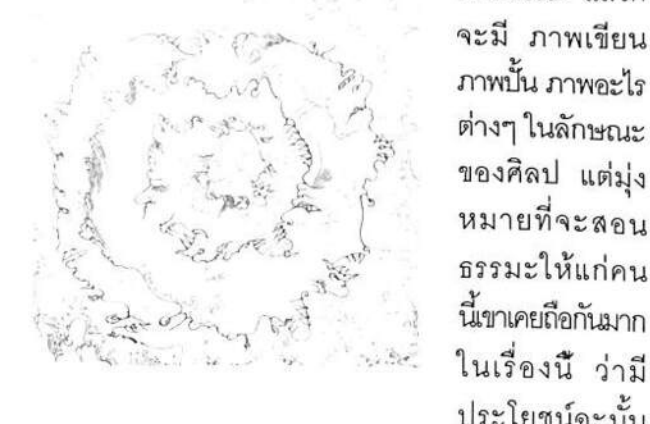
นี่หมายถึง ตัวธรรมะ สำหรับเรียน สำหรับปฏิบัติ จน ได้ผลของการปฏิบัติ ก็เรียกว่าเป็นมหรสพด้วย

สิ่งที่สอง ที่นี้ถัดไปก็จะเรียกว่า ธรรมะศิลป์ หรือศิลปะ

ที่บริสุทธิ์อันนี้ อยู่ กับธรรมะ แล้วก็

จะมี ภาพเขียน ภาพปั้น ภาพอะไร ต่างๆ ในลักษณะ ของศิลปะ แต่มุ่ง หมายถึงจะสอน ธรรมะให้แก่คน นี่เขาเคยถือกันมาก ในเรื่องนี้ ว่ามี ประโยชน์อะนั่น

ประติมากรรมทั้งหลาย รูปพระพุทธรูป รูปพระโพธิสัตว์ อะไรก็ตาม ก็ถูกกระทำขึ้นมาเพื่อเป็นสิ่งประเล้า ประโลมใจ มนุษย์ที่พยายามตั้งตนอยู่ในธรรมะ จะขอเรียก วัตถุเหล่านี้ว่า ธรรมะศิลป์เป็นเครื่องประเล้าประโลมใจ

สิ่งที่สาม นี่ถัดไปอีก ก็อยากจะเรียกว่า ธรรมสาธิต คือ การแสดงอะไรก็ได้ ที่จัดที่ท่าขึ้นโดยมุ่งหวังอย่างจริง จัง จะให้มนุษย์เราเข้าใจธรรมะ รู้จักธรรมะ เป็นการ โฆษณาพระธรรม แต่ไม่ใช่เพื่อหลอกลวง แต่เพื่อให้เป็น ประโยชน์แก่บุคคลเหล่านั้นเอง การสอน ธรรมะ การแสดงธรรม การอะไรก็ตาม เกอะ รวมอยู่ในพวกนี้ แม้แต่เป็นการจัด ในทางรูปแบบกิริยาอาการอะไรต่างๆก็ รวมอยู่ในพวกนี้ เราก็เรียกว่ามหรสพทาง วิทยุญาณด้วย

สิ่งที่สี่ ที่นี้ให้รู้สึกเข้าไปกว่านั้นอีก สำหรับสิ่งที่เรียกว่า มหรสพทางวิทยุญาณ ก็จำเป็นที่จะต้องเอ่ยถึงสิ่งที่เรียกว่า จิตว่าง ความสุขที่เกิดมาจากจิตว่าง นี่ก็ เป็นมหรสพสูงสุด ถึงแม้ว่าเป็นความสุข ที่เกิดมาจากการทำการงาน ทำไรไถนา อะไรอยู่กลางทุ่งนา ถ้าเขาเป็นคนมี ธรรมสูง เคลื่อนไหวอิริยาบถอยู่ด้วยจิตที่ว่างแล้ว การงาน นั้นเองจะเป็นความสุข แม้จะอยู่กลางแดด กลาง ฝน เหยียบย่ำอยู่ในโคลน อะก็ก็ตาม จิตใจที่ประกอบด้วยธรรมะ ถึงขนาดว่างจากตัวกู-ของกูแล้ว ก็เป็นความสุข ซึ่งทุกคน ทำได้ ไม่เหลือวิสัย แต่เขาไม่ทำ ไม่ได้รับการสั่งสอนแนะนำ ให้ทำ

คนที่ไม่เข้าใจในเรื่องนี้ ก็ไม่อย่างทำงานอย่างนี้ ฉะนั้น เยาวชนของเราไม่อย่างทำนา อย่างจะเล่าเรียนไปเป็นนักการ เมือง เป็นรัฐมนตรีอะไรไปตามเรื่องของเข่า แล้วเกลียด การทำนา เกลียดการทำงานด้วยเรี่ยวด้วยแรง เกลียดการที่จะหลังเหงื่อออกมาล้างตัวกู แต่บรรพบุรุษ ของเขาเคยทำมาอย่างดี และก็ยังคงจะทำต่อไป ถ้ายังมี

ความนิยมในเรื่องนี้อยู่ เมื่อใดเหงื่อมันออกมาหลายๆ ก็จะล้างเสียซึ่งตัวกู ของกู แล้วก็เมื่อนั้นจะมีความสุขที่สุด อาตมาอยาก จะจัดความสุข ชนิดนี้ว่า เป็นมหรสพทางวิทยุญาณ คือสิ่งประเล้าประโลม ใจที่มีค่าสูงสุด แล้วก็ไม่ต้องสร้างปัญหาอะไร ไม่ต้องใช้ เงินอีกแม้แต่นิดเดียว เพราะเรา “ทำไรทำนาอยู่แล้วหรือว่าความสุขที่จะเกิด มาจากมีจิตบริสุทธิ์โดย ประการอื่นก็เรียก ว่า มหรสพทางวิทยุญาณด้วยเหมือนกัน นี่มหรสพมีอยู่ในรูปแบบอย่างนี้ ล้วน แต่เป็นเครื่องประเล้าประโลมใจทั้งนั้น ถ้า ผิดมันก็ประเล้าประโลมชักจูงไปในทาง ผิดก็ส่งเสริมกิเลส โลกนี้ก็เต็มไปด้วย ปัญหา ถ้าถูกมันก็ประเล้าประโลมไปใน ทางที่ถูก มันก็ไม่ส่งเสริมกิเลส โลกนี้มัน ก็หมดปัญหา

นี้ออาดมาเรียกว่ามหรสพที่ผิดพลาด หวังว่าท่านทั้งหลายคงจะเข้าใจดีแล้วว่าคำว่า “มหรสพที่ผิดพลาด” นั้นเป็น อย่างไร ถ้ามหรสพไม่ผิดพลาด ก็ยังเป็นบุญเป็นกุศลของ มนุษย์เราอยู่เพราะว่าสิ่งประเล้าประโลมใจนั้น ก็สำคัญอยู่ เหมือนกัน คือเป็นอาหารอย่างหนึ่ง ซึ่งจะขาดเสียไม่ได้

ลองมองดูเถอะ เราก็จะพบความจริงข้อนี้ได้ว่า เดียว นี้มีอาหารกินแล้ว มีอะไรแล้ว มีปัจจัยสี่แล้ว มันก็ยังไม่พอ เขายังต้องการสิ่งประเล้าประโลมใจ อย่างใดอย่างหนึ่งอยู่ เมื่อเรามีเครื่องมือพิเศษ เช่นวิทยุหรือโทรทัศน์เป็นต้น ก็ควร จะใช้ไปในทางที่ถูกต้อง ให้สิ่งประเล้าประโลมใจที่เป็น ธรรม โลกนี้ก็จะดีขึ้นแต่เดี๋ยวนี้มันตรงกันข้าม

ดังนั้นเยาวชนของเรา ก็ขอพวกเราไปตั้งแต่เริ่มดูโทรทัศน์

ได้ เริ่มฟังวิทยุเป็นมันก็เริ่มเขว เพราะว่าสิ่งที่เขาเอามาแสดง นั้น ส่วนใหญ่แทบทั้งหมดนั้น มันเป็นเรื่องที่ทำให้เขว อย่าง น้อยมันก็เขวไปในทางวัตถุ คือดีไปแต่ในทางวัตถุ ส่วนเรื่อง ทางจิตทางวิญญาณนั้น มันไม่มี

สิ่งสุดท้ายที่เป็นเหตุแห่งการเขว มูลเหตุที่เจ็ด ก็คือ ความเข้าใจผิด เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่า ศิลป หรือลามกอนาจาร นั้นเอง นี่ก็ได้พูดมาบ้างแล้ว ในหัวข้อที่พูดถึงมหรสพ ขอให้ ระวังให้ดีๆ ว่า เขวชนของเรากำลังเข้าใจผิดเห็นสิ่งอนาจาร เป็นศิลปะมากขึ้นๆ เพราะว่ามันตกเป็นเหยื่อของผู้ทำการ คำเกี่ยวกับศิลป เช่นภาพยนตร์เป็นต้น เขาอนาจารเป็น ศิลป ลูกเด็กๆของเราก็พลายหลงไป เจ้าหน้าที่เซนเซอร์ก็ เต็มไปด้วยกิเลส ก็พลอยมองอนาจารเป็นศิลปะตามไป ด้วย ฉะนั้นการเซนเซอร์นั้นก็ไม่มีประโยชน์อะไร

มหรสพทางวิญญาณ๒

ขอโฆษณาอีกหน่อยโฆษณาบ่อยๆ เรื่องโรงมหรสพ ทางวิญญาณที่มีอยู่ที่นี่ ที่รู้จักกันดีว่าโรงหนัง นี่เราก็มุ่งหมาย จะให้สนองสัญชาตญาณแห่งการประเล้าประโลมใจ คือ จิตต้องการประเล้าประโลม ช่วยไม่ได้ ต้องมีแน่นอน มัน ช่วยไม่ได้การประเล้าประโลมใจหรือสิ่งประเล้า ประโลม ใจนั้น มันเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่ขาดไม่ได้ เดียวนี้ เขาพูดกัน แต่ปัจจัย ๔ เท่านั้น เรื่องอาหาร เรื่องนุ่งห่ม เรื่องที่อยู่ อาศัย เรื่องหยูกยาแก้ไข้พูดกันแต่ปัจจัย ๔ อาตมา บอก ไม่พอไม่ครบ ปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งซึ่งขาดไม่ได้ ก็คือ สิ่งประเล้าประโลมใจ ถ้าขาดเสียมันก็ไม่มีความสุข สุขมัน จะกระวนกระวาย ฉะนั้น ต้องได้สิ่งประเล้าประโลม ใจ เข้ามาเป็นปัจจัยที่ ๕

ที่นี้เขาก็มีสิ่งประเล้าประโลมใจชนิดที่ส่งเสริมสัญชาติ ญาณฝ่ายต่ำฝ่ายความรู้สึกที่เป็นกิเลส ก็ประเล้าประโลม

กันแต่เรื่องกามารมณ์ เดียวนี้ เราจะมีสิ่งประเล้าประโลม ใจชนิดที่มีใช้กามารมณ์ แต่เป็นสิ่งที่ทำความพอใจให้ได้ มากเท่ากัน คือสิ่งที่ทำให้จิตใจสะอาด สว่าง สงบขึ้นมา เป็นความสุขเป็นความพอใจชนิดใหม่ก็คือสิ่งประเล้า ประโลมใจ ฉะนั้นถ้ารู้จักใช้โรงมหรสพทางวิญญาณให้ถูก ต้องท่านก็จะได้รับสิ่ง ประเล้าประโลมใจอย่างเพียงพอแล้ว ไม่มีอันตรายมีแต่คุณประโยชน์โดยส่วนเดียว เป็นไปเพื่อ ความรู้แจ้งเห็นจริงยิ่งขึ้นไปเป็นปัจจัยแก่พระนิพพาน ไปเลย เป็นสิ่งประเล้าประโลมใจที่ถูกต้อง

เดี๋ยวนี้เรามันมุ่งหรือรู้จักกันแต่ในสิ่งประเล้าประโลม ใจเพื่อกิเลส มันก็เป็นอย่างไร เงินก็ไม่พอใช้ แล้วก็เดือด ร้อนอยู่ ตลอดเวลาไม่รู้จักออมไม่รู้จักพอ เพราะว่าการ ประเล้าประโลมใจทำนองนั้นไม่รู้จักออมจักพอ ไม่มีวันออม วันพอ เงินก็ไม่พอใช้แล้วก็ต้องคดโกง ในที่สุดก็ต้องไปอยู่ ในคุกในตารางเป็นอันมากด้วย ฉะนั้นสิ่งประเล้า ประโลมใจที่ถูกต้อง คือความสงบสุข แต่มันขมขื่นยาก ของสิ่ง นี้หรืออาหารนี้ชิมได้ยาก แต่ถ้าชิมได้แล้ว ชิมได้จริงแล้ว ก็จะไม่กลับไปชอบสิ่งเลวร้ายเรื่องของกิเลสอีก ต่อไป

มีคนพูดว่า พวกที่ติดเฮโรอีน ทิงมาได้แล้ว ไม่เท่าไร มันก็กลับไปเสพเฮโรอีนอีก มันบังคับไม่ไหว เพราะมันไม่ มีสิ่งอื่นทดแทน สิ่งประเล้าประโลมใจคือเฮโรอีนนั้น มันมี ความหมายมาก มีกำลังมาก พอละมันเสียแล้วไม่ทำอะไร มาทดแทน มันก็ต้องกลับไปหาอีก เพราะฉะนั้นรักษากัน ไม่หว่าดไหว ถ้าหากว่าได้มาทำจิตใจให้สงบสุขเป็นปกติ โดยสมาธิพื้นฐานทั่วไป ให้จิตใจมันสงบเย็น เป็นปกติ เป็น ที่พอใจอย่างยิ่ง มันก็พอใจอยู่กับความสุขชนิดนี้ แล้วมันก็ไม่กลับไปเสพเฮโรอีนอีก นี่เห็นได้ไหมว่าสิ่งประเล้า ประโลมใจนั้น มันไม่ใช่เรื่องเล็กน้อย มันต้องมี เพราะว่ามัน

เป็นความรู้สึกของสัญชาตญาณ

ฉะนั้น ขอให้ท่านทั้งหลาย รู้จักสิ่งประเล้าประโลมใจ ที่ไม่เป็นอันตราย แล้วที่เกื้อกูลแก่ความเจริญจริงๆ หรือหน ทางแห่งพระนิพพานนั้นกันให้มากขึ้นๆเข้าไป ถ้าพอใจใน ธรรม มีความพอใจในรสของพระธรรมนั้นแหละจะ ปลอดภัย มันจะเป็นสิ่งประเล้าประโลมใจที่ยึดเหนี่ยวไว้

มหรสพทางวิญญาณ ๓

บางคนคิดว่า“โรงมหรสพ”มีเฉพาะตึกหลังนี้ นั้นไม่ใช่ ไม่ใช่เพียงว่าตึกอย่างนี้ แต่เราหมายถึงทั้งหมด ทั้งวัด แม้ ก้อนหินสักก้อนหนึ่ง ที่วางไว้ในลักษณะที่เหมาะสม หรือ เป็นอยู่ตามธรรมชาติในลักษณะที่เหมาะสม ใครได้เข้าไปนั่งตรงนั้น ชวนอารมณ์ให้ว่าง ให้โปร่ง ให้เย็น ให้นึก ให้รู้สึกถึงสิ่งที่เรียกว่า ว่าง ไม่มีอารมณ์อะไรมารบกวน ได้ สิ่งต่างๆพูดได้ สอนได้ แสดงได้ทั้งนั้น

มันเป็นความโง่ของคนที่เขาเข้ามาเท่านั้นเอง จะช่วยได้ อย่างไร? จะว่าอย่างไร? จะโทษใคร? เป็นความเขลาของ คนที่มานั่นเอง ถ้าเก็บเอาอะไรไม่ได้ รับอะไรไม่ได้ เช่นภาพ ต่างๆเหล่านี้ มีแต่คนเดินผ่าน จะหยิบอ่านหนังสือที่เขียน อธิบายสักเกี่ยวกับทั้งยาก หรือพออ่านสักเที่ยวหนึ่งก็ผ่าน

ไปๆ อย่างมากก็ดูสัก ๒ ภาพ อ่านหนังสือสัก ๒ ภาพ แล้วก็ผ่านไป ไม่มีใครใฝ่รู้และต่อสู้เพื่อจะเข้าใจ แม้ แต่พวกพระก็อยู่ในลักษณะใกล้เคียงกันต่าง พวก พระที่อยู่ที่นี่ก็มีลักษณะใกล้เคียงกันต่าง หรือเหมือน จัก ดักแด้ ไม่รู้รูสแกง หรือเหมือนกบ เกสรบัวร่วงลงบนหัวมัน ก็ไม่รู้

ถ้าใครรู้ก็ลองอธิบายภาพ“จากอนันต๊ะสู่นันต๊ะ”ดูซิ ทั้งหมดที่นั่นอยู่ที่นี่ ใครลองอธิบายภาพที่มีเสียงระฆัง ตีระฆัง แล้วมีคำอธิบายภาพว่า จากอนันต๊ะสู่นันต๊ะ ดูซิ คุณลองอธิบายดูซิว่าอย่างไร?

มหรสพทางวิญญาณ ๔

เราจัดการศึกษาอะไรที่เป็นแบบวิธีที่เหมือนกับ มหรสพทางวิญญาณ ให้ความรู้อย่างยิ่ง อย่างรวดเร็ว อย่างสนุกสนาน ทั้งทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทาง กาย ทางใจ ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ให้ความรู้ทางธรรมะไปหมด ซึ่งส่วนใหญ่ก็คงจะเป็นเหมือนกับ โสัดทัศนศึกษาอย่าง ที่กระทรวงศึกษาธิการพูดถึงกันอยู่เสมอ และทำกัน อยู่บ้าง แต่เราต้องทำจริง และทำให้สำเร็จประโชชน์ ในการเผยแผ่ธรรมะ ไม่ใช่ทำบ้างอย่างพอแล้วๆไป

เราจะปรับปรุงถึงขนาดที่ว่าสามารถใช้ศิลปะ เช่น ศิลปะทางดนตรี หรือที่เขาเข้าใจกันว่า เข้ากันไม่ได้กับ ศาสนา ให้เข้ากันได้กับศาสนา เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เข้าใจ ผิด ไขว้กันอยู่บางอย่างโดยเนื้อแท้แล้ว ศิลปะเช่นดนตรี เป็นต้นนี้ เป็นของคู่กันมากับศาสนา และเกิดขึ้นในทาง ศาสนาก่อน เพิ่งมาเป็นของชาวบ้านทีหลัง

ไปศึกษาค้นคว้าดูทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับดนตรี จะพบว่าในสมัยแรกที่มนุษย์มีดนตรีนั้น เขาใช้เกี่ยวกับทาง ศาสนา เพื่อจะกล่อมเกล่าจิตใจคน ให้พ้นจากอารมณ์ร้อน

ไปขณะหนึ่ง แล้วก็มีจิตใจสงบพอที่จะฟัง หรือว่าทำจิตทำใจอย่างใดอย่างหนึ่ง

ถ้าเราสามารถจะเอาศิลปะอย่างนี้มาใช้ให้ถูกวิธี มันก็ยิ่งดีเป็นความเพลิดเพลินด้วย ได้ผลดีด้วย และแม้ที่สุดแล้ว การแสดงธรรม ถ้าจะมีการแสดงธรรม หรือมีการแสดงปาฐกถาต่างๆ ก็ต้องจัดไปในรูปที่เหมาะสมกาลเทศะจนกระทั่งให้เรียกได้ว่าเป็น มหรสพทางวิญญาณ

มหรสพนั้นว่าที่จริงแล้ว มันมีความหมายกว้าง คือว่า สิ่งที่ทำให้ความบันเทิงก็เรียกว่ามหรสพหมด แต่เราถือเอาความหมายแคบไปเป็นเรื่องเล่นหัวทางสนุกสนานไปในทางโง่ๆ ง่ายๆ ของชาวบ้านไปเสีย

คำว่ามหรสพ มีความหมายกว้าง จนจะใช้แก่ธรรมะก็ได้ทางจิตใจก็ได้ ให้นึกถึงคำว่า entertainment คือการให้แขกสบายใจ นี่คือมหรสพ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นเรื่องหนังเรื่องละคร เรื่องอะไรโดยตรง entertainment ชนิดไหนก็ตามควรจะเรียกว่า มหรสพ ทั้งนั้น

ที่นี้เรามีมหรสพในทางธรรม ก็คือการจัดทุกสิ่งทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ทำให้เกิดความพอใจ หลงใหล เหมือนกับว่า ติดเหล้า ติดฝิ่น สิ่งที่เราเรียกว่า vine of life จะกลับมาอีก ซึ่งเป็นภาษาธรรม ภาษาที่จะต้องแปลความหมายไม่ใช่กินเหล้า เพื่อให้สนุกสนานใหญ่ แต่ว่าดื่มน้ำอมฤตที่ทำให้คนไม่ตาย

“ดื่มน้ำอมฤตที่ทำให้คนไม่รู้จักตาย”นี้เป็นยอดสุดของมหรสพทางวิญญาณเป็นความมุ่งหมายของมหรสพทางวิญญาณ ซึ่งเป็นคำที่ยังแปลกหูอยู่ แต่ว่าสำหรับนักศึกษาทั้งหลาย เมื่อไปพิจารณาดูบ่อยๆ จะไม่เป็นคำแปลกประหลาดอะไร จะเข้าใจได้ว่า เราจะทำให้คน เพื่อนมนุษย์ของเรา ได้รับความรู้ในทางธรรมในลักษณะ ที่รวดเร็ว ลึกซึ้ง แล้วสนุกสนานอย่างยิ่ง ไม่ต้องเขิน ไม่ต้องฝืนกัน

Rama IX Art Museum Foundation

ศิลปินรับเชิญ

Invited Artist

ทำนองเดียวกับพวกโยคี พอใจในการเข้ามาน จาคีล กินลม ไม่เขี่ยนิ้วตั้งเดือนๆ ปีๆ อย่างนี้เขายังทำได้ แต่ว่าสำหรับนิสิตนักศึกษาทั้งหลายในมหาวิทยาลัย ไม่ต้องมาถึงอย่างนั้น เราเอาเพียงว่า รู้ธรรมะเร็ว รู้ลึกซึ้ง และรู้ในลักษณะที่ใช้เป็นประโยชน์ได้ เรียกว่า practica

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สมัยนี้เราจะต้องมีความสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศ คือพวกฝรั่ง นักเรียนเรียนในเมืองไทย แล้วต้องออกไปต่างประเทศ ไปเรียนต่อที่เมืองนอกถูก ฝรั่งถามในทางพุทธศาสนาแล้ว ก็มีจิตใจไม่อยู่กับตัว ตอบไม่ได้ จนกระทั่งพวกฝรั่งบางคนจะกลับสอนให้เสียอีก นี่เสียชื่อคนไทย เพราะฉะนั้น ควรจะมีสิ่งเหล่านี้กันเสียโดยสะดวก โดยรวดเร็ว เพื่อจะได้เป็นเครื่องคุ้มครองเรา ให้ไม่ต้องเดือดร้อนทุกอย่างทุกประการ ทั้งที่เกี่ยวกับส่วนตัวและบุคคลอื่น

อังคาร กัลยาณพงษ์

ANGKHAN KANLAYA NA PONG

ชวง มูลพินิจ

CHUANG MOOLPINIT

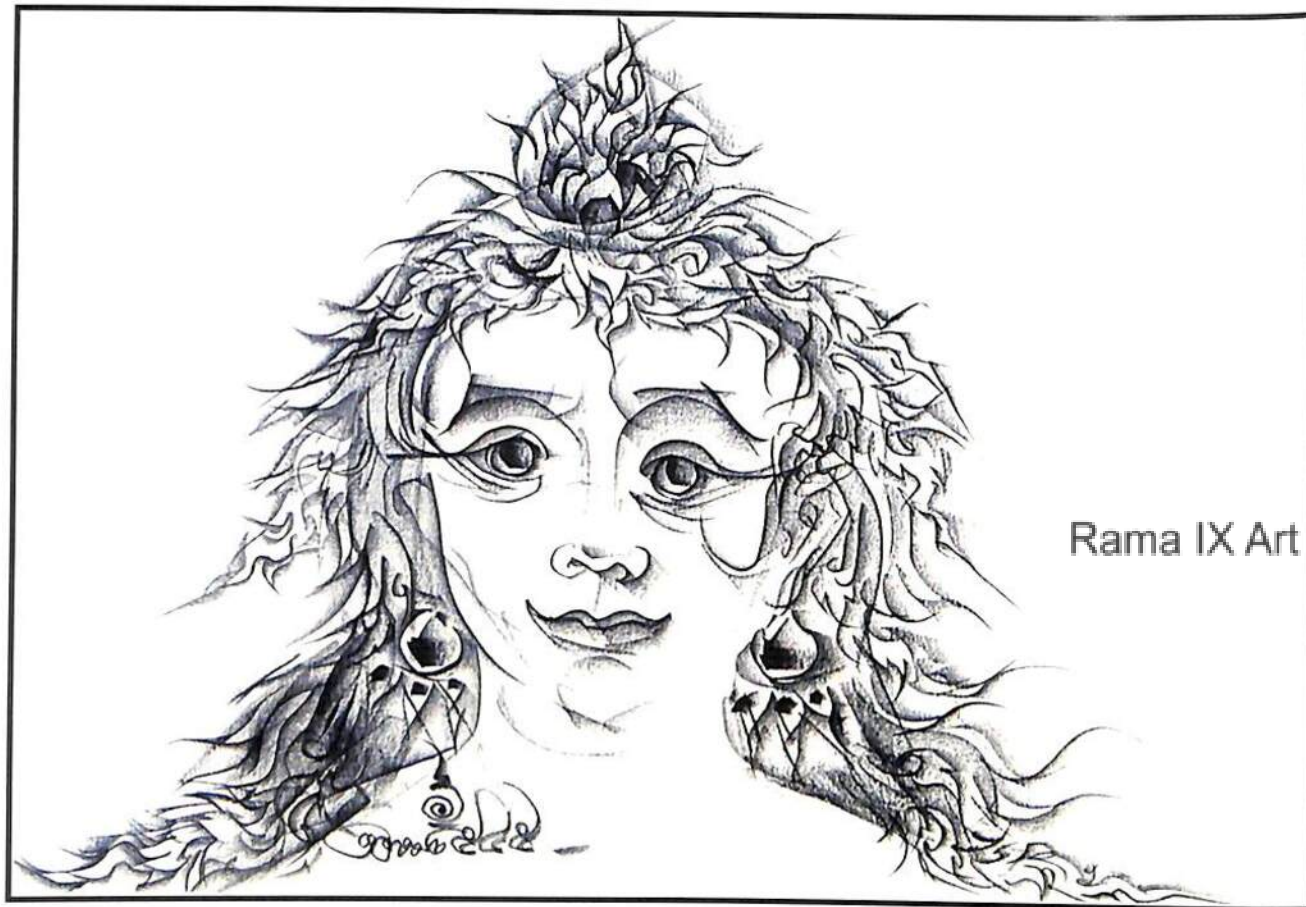
บำรุงศักดิ์ กองสุข

BUMROUNSAK KONGSUK

จารุณี สุขสวัสดิ์

JARUNEE SUKSAWAD

อังคาร กัลยาณพงษ์
ANGKHAN KANLAYA NA PONG

หญิงสาว

42 x 29.7 ซม.

เกรียงของบนกระดาน

ตุลาคม ๒๕๔๕

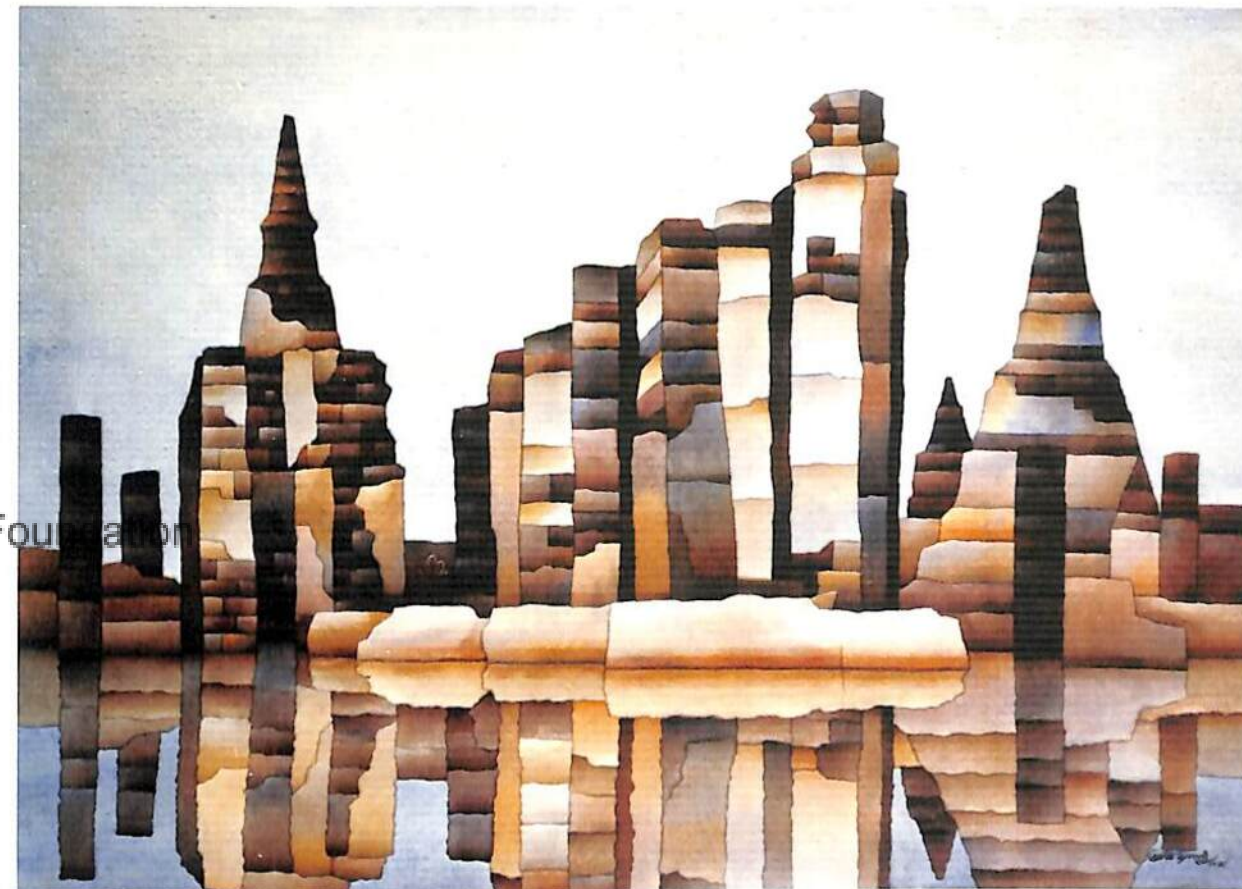
ADOLESCENT

42 x 29.7 cm.

Crayon On Paper

October 2002

ชวง มุลพินิจ
CHUANG MOOLPINIT

อยุธยา

80 x 120 ซม.

สีน้ำบนผ้าใบ

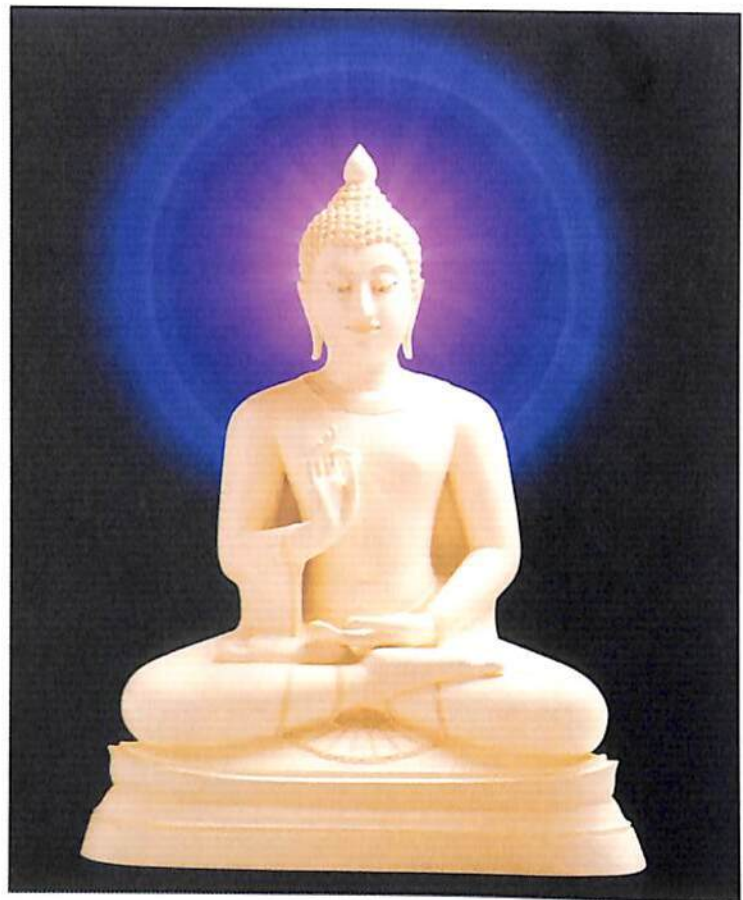
AYUTTHAYA

80 x 120 cm.

Water Colour On Canvas

ซากปรักหักพัง คือ เส้นแห่งโบราณสถาน เพราะกาลเวลาได้ย้อมสีแห่งความจริงของชีวิตแล้ว

บำรุงศักดิ์ กองสุข
BUMROUNSAK KONGSUK

พระพุทธรูปควาวิจิตร
ปูนปลาสเตอร์

PHAPHUTTAPHAKAVAVIJITRA
Plaster

ทักษิณวรรณวรรต

ทักษิณวรรณวรรต

ศิลปิน/Artist

มานิษฐ์ เพ็งทอง, นายดี ช่างหม้อ, ธาณี ชินชูศักดิ์, สุวัฒน์ แสนขัติ, บัญชา สุริยบุรพกุล, ชัชวาล รอดคลองตัน, เอกสิทธิ์ จิรัตติกานนท์
Manoth Pengthong, Nai Dee Changmoh, Thanee Chinchusak, Suwat Seankat, Bancha Suriyaburaphakul,
Chatchawal Rodklontan, Ekasit Jirattikanon